

Діло

виходить щоденно передполуднем

Редакція і адміністрація
випускають українською мовою.

Рік XLIV.

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, П. ет. Конто почт. ш. 14332. Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописи не звертається.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в країні 450 гол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 лір, Німеччині 750 марк, Швейцарії 5 ш. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 750 лев, Австрії 750 ш. — Зміна адреси 1 дол.</p>	<p>в справі оголошень ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.</p>
---	---	--

3 польських справ.

Пресові справи. — Комітет для справ національних меншостей радить.

Варшава, 14. жовтня 1926.

Як відомо, небажком має вийти новий пресовий закон. У зв'язку з тим міністерство судівництва має надати в днях обіжників, що наказуватиме всім судам полагоджувати в приспівеному речинні пресові справи. Бажаанням мін-ва є, щоб пресові справи розбиралися перед судом найпізніше до 6 тижнів.

В п'ятницю збереться т. зв. комітет знавців для справ національних меншостей. На денному порядку організаційні справи. Буде це перше засідання комітету після перенесення його до мін-ва внутр. справ. До комітету входять: пос. Левенгерц, пос. Засжиский і відомий публіцист Василевський. Наряди проводитиме в заступстві мін. Млодзювського директор департаменту Кіри.

Personalia.

Вчора підписано іменування Млодзювського помірським воєводою. Вагома і воєвода Дембського перенесено в стан спочинку. Змін на становищах інших воєвод не буде. — Оголошено іменування Бадера на становищі польського посла в Відні, Лукасевича на посаду в Празі, Веруша-Ковальського на посаду в Англії. — Ходять чутки, що мін. Морачевський не чується добре з теперішньою урядом, тому має намір уїздувати. Його рішення залежатиме від уряду національної ради ППС. — Віцепрем. Баргель має небажком виїхати на довшу відпустку для відпочинку.

Опозиція на Рад. Україні.

Варшава, 14. жовтня 1926.

З Харкова прийшли вісти, що опозиція КПБУ пробувала виступити активно. Однак Лобанів, один із провідників української опозиції, не мав успіху на засіданні тубкомітету партії, а іншим опозиціонерам, як проф. Дашківському (?), перешкодили в їх акції розпорядки влади. Зате не без успіху є акція опозиції на Правобережній Україні і на Херсонщині.

Димісія уряду Бетлена.

Відомі фальшивиниці Вільшгреца.

Будапешт, 14. жовтня 1926.

Касаційний трибунал видав при- суд у процесі проти фальшивиниці Франків. Вільшгрецові змінили кару з 5-ох літ тяжких робіт на 4 літа в'язниці, при чому аксесорійні кари і грізна осягають даліше в силі. Надодіше зменшено кару з 4 літ на 3 і пів року тяжких робіт. Також іншим засудженим зменшено кару.

Рада міністрів на надзвичайнім засіданні під проводом гр. Бетлена ухвалила, що після окончної по- лагоди касаційним трибуналом правної сторони справи фальшивиниці французьких банкнотів, уряд ува- жає своїм конституційним обов'яз- ком поставити справу заяви довіря з огляду на свою політику відпо- відальності і в зв'язі з тим оголо- шує димісію уряду. Прем. Бетлена прийняв опісля регент на приватній аудієнції. Регент Горті після роз- говору з гр. Бетленом застеріг собі час до рішення в справі димісії уряду і поручив уступаючому уря- дові полагоджувати бжучі справи. У зв'язі з кризою уряду регент за- просив на завтра до себе предсід- ника Нац. Зібрання Шітовського і провідників обох партій, які під- держували уступаючий уряд.

Свят української культури.

Ювлей Мих. Грушевського в Київ.

Київ, 11. жовтня 1926.

Для 3. жовтня відбувся ювлей акад. Грушевського. День тейний і сонячний. О год. 12. в полудне збираються в салі університету місцеві і запрошені гості й відпоручники українських, білоруських і литовських земель. В кілька мінут по 12. години велика сядя битком повна. Роз- славо тисичку запрошених і діла мало хто з а них не скористав. Усі кося заняті: по- за ними стоять українські студенти і студентки. На естраді засіли при зеленому столі голова Ювлейного Комітету акад. Тутківський, президент Акад. Наук акад. Липський, проф. Багалій з Харкова, га- ллицькі делегати проф. К. Студинський та Іларіон Свєтлицький, енергійний секретар Комітету, головний упорядчик свята Са- ченко та кілька десятків інших промовців. На стіні портрет Леніна, а поруч його портрет Шевченка, котрого культ поши- рився нині на Україні у величких роз- мірах.

На естраду входить проф. Грушев- ский. Тисича толпа української інтелі- генції встає з крісел і зникається буря оплесків, що триває кілька мінут. Україн- ське громадянство вітає найбільшого сво- го історика з подивидним пістимом. Вітає не музика, що своєю грою чи спі- вом захоплює людей, не письменника чи поета, що своїми творами промовляє до людських душ, але великого вченого, що своїми історичними дослідженнями відкриває минувшину і вказує на шляхи ближчої та дальшої будучини. Поволо вітхотміро- ються оплески й оклики, громадянство засідає місця і починаються святочні про- мови.

Перший вітає Ювлейного голова Комі- тету акад. Тутківський, даліше президент Академії Липський, академік Багалій — і приходить черга на галицького відпо- ручника, проф. Студинського. Ізнову грем- яють оплески. Це Велика Україна передає привітання Галицькій Землі. Голова То- варства ім. Шевченка вітає Ювлейного від усіх культурних установ Наукового Товариства ім. Шевченка, якими Ювлей- ширно піклувався, від Вільшотки, Музею, трьох Секцій і Відділу. Промову перебіга- ють ясні оплески. Бесідник вказує на вели- кий заслуги Ювлейного, речника соборности українських земель, на його заподядну, багатосторонню працю, що явила україн- ський народ в сімю культурних європей- ських народів, на його величезні заслуги, по- кладені для розвитку культурного життя на Галицькій Землі та бажає, щоб гений українського народу заховав Ювлейного на довгі роки, йому на честь, а українському народові на пожиток, скріплення і славу. І знову повною зриваються оплески як гураган, а радість вітає на лихих збірників. Також вітає зібране громадянство даль- ших численних бесідників, ректора біло- руського університету р. Вол. Пінега з Мин- ська, відпоручника Литви проф. унів. з Ко- нана Іоїніаса, що промовляв литовською й українською мовою, делегата „Україн- ського Нац. Музею“ у Львові д-ра Свєт- льського, ученика проф. Грушевського д-ра Вол. Гершювича, ректора унів. в Кам'янці та інших численних промовців.

Гарне враження викликала лекція проф. Гермайзе про діяльність М. Грушевського, а не менше сильно визначилася промова представника радянського уряду, голови Українського Виконавчого Комітету на ки- лиський округ (уряд давнього губернатора) д. Любченка. Поодинокі бесідники повідомляють ученого Ювлейного про іме- нування його почесним членом „Товари- ства Литовська Нестора“, до якого приня- то його перед 35-ти роками, та багатьох інших культурних установ.

Відчитують телеграми від Академії На- ук в Голандії, Паризі, Кракові, Београді, Загребі, Празі, Гельсінґфорсі, привітні пи- сьма від численних університетів по Сою- зних Республіках і закордонних, а між ин- шими і від ліванського, що зветься нині: „Яна Казіміра“. Пять годин тривало від- читування одної тільки частини привіт- і телеграм; про инші, що загальною сига- лою числа 400, згадано тільки. Велике вра- жіння викликала телеграма російського історика Покровського, що складав по- клін М. Грушевському за те, що сотворив історію України, за якої користують і бе- руть собі приклад у своїх дослідях і ро- сійські учні історики.

Галицьке громадянство пошанувало ве- ликого ученого численними телеграми й листами. Сам Станіславів вислав кілька- надесяті привіт. Багато листів і телеграм наслало зі Львова. Коломи та інших га- ллицьких місцевостей. Підзвучує на юв- лей також през. Петрушеня з Берліна, емігранти галицькі й наддніпрянські з Парию, організації Закарпатської України в Ужгороді, культурні установи на Чехо- словаччині. Наслідок й перша телеграма- ластка з Америки, а саме з Шікаго. В шіка, коли ціл п'яну, напівжають ще нові писемця й телеграми, яких число немо- дає до п'яти соток. П'явля й телеграм оплескувано незвичайно ширю.

Підчеркнуті готяться велику культур- ність київської публіки. Протягом п'ятиох годин, в котрих відчитують привіт, мо- же ледяв десять осіб, головою з'являється, занятого домашніми обов'язками, вийшло із салі. Всі инші дотримали місця до са- мого кінця. Захоплення всього з лівих зібраних.

Діючи промовляв Ювлей, що дякував за пошану для нього, як для культурного робітника. Він заявив, що працював для України ціле життя, а хоче бути здоро- вим і сильним, щоб віддати їй ще багато літ зайнятого труду, доки не сповниться його ідеал про соборність українських земель. Закінчив промову, словами про- мовлю Франкового „Мойсея“, в яких заса- вано завдання й мета українського на- роду. Ще раз зривається буря оплесків і свято покінчене. Публіка виходить, стає рядами біля університету і чекає на по- яву Ювлейного, котрого пращє сепаратни- ми окликами, доки до з професором і його рідною не відлучається.

День 3-го жовтня був святом украї- нської культури, яким і сонячний. Ювлей, що за часів царської Росії входив а очак царських властей за зрадника, став нині першим громадянином на полі вели- кої культурної праці і будівничим її ду- ховного відродження.

Вечером відбувся великий, дісно пе- редвесний бенкет в готелі „Континенталі“ при участі сотворх двста осіб. Велике враження викликала промова Житковського, який від старшого громадянства підніс а далі Ювлейного шіне, давше видання „Кобзаря“. Промовляло багато бесідників, а між ними й два галицькі відпоручники, яких промови незвичайно ширю оплеску- вано. Бенкет закінчився глибоко по півно- чі. В часі бенкету грали великі місцеві ар- тисти тріо (скрипка, чело і фортепія) та співали сольові пісні.

К. С.

Смерть Рабіндраната Та-горе.

Варшава, 14. жовтня 1926.

З Відні п'явля неправдоподібна ві- стка, що там помер відомий гіндуский псе- меник-філософ Рабіндранат Тагоре. — З німецької преси злижемо, що Тагоре пе- ребував на днях у Празі, звідки має ви- їхати до Варшави.

Біржа.

Гроші.

На девізовій біржі спокійна тенденція. Долари в готівці і Нью Йорк таксували по 903, 905. В приватних оборотах курс ідентичний з офіційним біржевим. Кана- дийський долар 897—898, чеські корони 02600—02650, лей 00400—00450, франки французькі 02530—02600, франки швай- царські 172—175, фунти стерлінги 4300—4350.

Золото: 20 астр. корон 3600—3630, 20 фр. франків 3350—3380, 20 нім. марок 4230—4270, 10 рублів 455—4600.

Срібло: австр. корона 065—067, 5 австр. корон 350—360, австр. фальвер 175—180, рубль рос. 280—290, копійки за рубль 140—145.

361жа.

Двірську пшеницю і жито купували до Кракова при достаточній подачі. Засілка- лення для гороху і сінного маку по ці- нах нотуваль. Тенденція адержана. пше- ниця краєва дівська 4425—4525, пшени- ця краєва селянська 4175—4275, жито га- ллицьке 3175—3275, жинь галицький бро- варний 3000—3100, жинь галицький до- перемелювання 2750—2800, жинь пасті- пий 2500—2600, онес галицький 2700—2750, кукурудза румунська 2900—3000, бараболі промислові 550—525, фасоль біла 38—40, фас- ля колорова 3000—3200, фасоль краєва 3600—3800, горох біл-Вікторі- рія 60—70, горох польовий 4000—4400, бо- бин 3100—3300, вівса 3400—3600, сир пр- саване 650, солома пасована 425, гречка 2950—3050, ячмія 3800—4200, ріпак озимий 6200—6400, отруби житні нетто без мішка 1700—1725, крупа гречана 6300—6500, крупа жинь 4100—4400, пшеника 4750—4800, конюшина чорна 31500—36000, мак сийний 1450—1500, маки ю- товні 190, маки з жинь 1400—1500 за штку 190—200.

На нашій території.

Львів, 15. жовтня 1926.

Жидівська преса робить менше або більше адиповані очі а приво- ду розходжень між нами і ними. Чому в останньому часі наступило українсько-жидівське відчуження? При тому звичайно вказується на шварибартіаду, як головну причину розбіжностей і — ніде правди ді- ти — наростаючих конфліктів.

Думаємо, що — кому як кому — але Жидам найменше личить про- являти здивування. Шварибартіада і зв'язана з нею протикраїнська кампанія на всьому фронті є тільки одним епізодом у ланцюгу наших розходжень, які сягають далеко глибше.

На нашій національній території під Польщею маємо до діла з дво- ма національними меншостями: Поляками і Жидами. Чисельно є вони майже рівні (пересічно по од- ному мільйоні голів).

Спираючись на державному апараті і всіх його репресійно-півелашійних засобах з одного боку, а на нашій — часом примусовій, а часом до- бровільній — пасивності в ділян- ші культури й економії з другого, — Поляки спершу мали величезну успіх. В добі розвивання поль- ської офензиви України і Жиди були в дефензиві; їх сднала спіль- на доля, хоч українсько-жидівські змагання не були однородні.

З часом польська офензива му- сіла дещо припинитися, і то з двох причин: 1) Полякам забракло від- диху до дальшого ведення офен- зивних ділань з огляду на відсу- тність відповідних сил поза кир- левою державною машиною і 2) во- ни мусили вийти в стадію передиш- ки для закріплення своїх дотепе- рішніх „здобутків“.

Польська перевага на нашій на- ціональній території спиралася до- на трьох чинників: на адміністра- тивному апараті, на господарській перевазі і на культурній „вишности“.

Коли порівнювати передвесний австрійсько- польський адміністра- ційний апарат з нинішнім держав- но-польським, то важко сказати, котрий з них має більш заслуги для ідеї польонізації. Австро-поль- ський адміністраційний апарат був інтелігентніший, може дещо делі- катніший. Він ділав під чужою фірмою, а тим самим міг уважатися дещо ближчим до населення.

Його „успіхи“ є без порівняння більш, як передвесного, але за те й більше поверховні, менше певні. Зрештою, навіть найсправ- ливіший і найінтелігентніший адмі-страційний апарат, здійснюючи якісь пляни, мусить спиратися на співпраці з громадянством (в дано- му випадку: польським), на його силі і значінні.

екваліфікувати морально того публіциста, понижати його в очах загалу, приписувати йому низькі нахилні інстинкти, підбуктувати проти нього публічну оцінку. І — здається — єдиний досі „усміх“ того гуртка — це моральна дискваліфікація громадських робітників у краю.

Однак, що „вистудіювала“ досі наші „спонсери“ — це північність настроїв значної частини нашого громадянства. І на цій змичливості настроїв безпереможно у виборі прийомів боротьби, герцюючи на морально запусліх полях, які з повним правом можна назвати шовіністичними: „Jeune uni and Boie“, — вони — висуваючи все нових „жертвених козлів“ — постійно будують свою безкарність, нехтуючи прийшлою відповідальністю.

Коли йшло про вибір жертви, то я — не маючи ніяких зв'язків з „сильними міра-сого“ в нашому громадянстві — все йшов на перший погонь. При тому вони охулялися й з тим, що я преймів не буду користуватися такими самими методами боротьби, як вони, що я не „віднесуся“ до їх моральних висот. І не переставляючи, бо я знав до висот ставлю такі цілющі культури людськості, як: правда, громадське добро і моральна краса. Не кажу, що я не робив ніяких помилок. Ні, я теж робив помилки, але неосновно, чисто тактичного характеру. Але, чи їх не робить кожна активніша людина? Однак в справах основних, в питаннях ідеологічного характеру, в тому, що є фундаментом кожної нації, я ніколи не знав компромісів, ніколи і перед ніким не схилявся. Про це можуть свідчити редакційні мюлю в рр. 1913—1918 „Шляхи“, яких світосвід стався в перенесенні до „Діла“ і загалом вся моя дотеперішня громадська робота.

Кожний громадянин має повне право робити висновки з моєї громадської праці, з моєї публіцистичної діяльності, кожний має право так чи інакше оцінювати ту діяльність, але таке саме право я маю за собою у відношенні до інших діячів і до цілоти громадського життя. Бо це право є основним для кожного публіциста. Однак ніхто не має права під мої слова і висновки підкладати інший зміст, викривляти у своїй хворій уяві чи у нетрах своєї злоби. Це є основне правило громадської етики.

Та, на жаль, мої Катони не признають цих основних суспільних критеріїв. Вони напружують останки своїх сил, щоби регі-а-е не втриматися на поверхні громадського життя, хоч неможлива Немец-да вже давно покляла на них свою холоду руку.

З кількох сторін питаються мене — устно й письменно, — чому я не відповідаю на статті змислого „офіціоза“, нової „Чорної Ради“, але вже не Тивоновича, тільки героя його „творчості“, чому не поважаю з „твердженнями“ цієї невеличкої, але „чесної компанії“?

Причини заховані вгорі. Тай — зрештою — до чого доведе особиста полеміка, яку користь вона принесе і кому, що вона викликає в теперішній цензурних умовах? До того ж полеміка тільки тоді є можлива і навіть бажана, коли проти себе стоять етично рівноварті люди, коли вони керуються громадським добром, коли рівень полеміки, стоячи на відповідній культурній висоті, може мати педагогічне значення.

Однак зваживши, що по противній стороні того аського немає, а полемізувати в своїй справі не буду. А ці рядки нехай будуть оправданням моєї дальшої мовчанки.

Зі свого боку вважаю потрібним висловити, чому саме тепер розгорілася кампанія проти мене, проти Українського Нац. Дем. Об'єднання і його проводу. Рів в тому, що незабаром має відбутися Нар. З'їзд, конгрес Українського Нац. Дем. Об'єднання. Тепер, коли нац.-демократична партія — після розвалу, спричиненого рутиніками — переорганізувалася, зміцнилася, коли вона представляє поважнішу силу, „мєсна компанія“, яка досі сиділа зі заложеними руками, бажала за всяку ціну захопити провід у свої руки. А щоби не осягнути, розпочато живу діяльність в площині калюмінаторства. Треба представити теперішній провід, як угодовщів, посполонфіків, а щонайменше непевних. І хоч я «Українським Нац. Дем. Об'єднанням не займаю жадного відповідального становища, го всіматися „по традиції“ наступ звернення в першу чергу проти мене, бо я стою на

моїм органі, який — слушно чи ні! — вважається загальною органом пресидії УНДО. Зваживши, що у відношенні до моєї особи цей гурток мав уже деякі успіхи, то тепер найкраще відповісти старі наклепи, а рента піде гладко в атмосфері півності настроїв. Тільки champagne audace! А зовсім такі майстри в цій ділянці! З того розуміння полеміки, а тоді можна неопіжимо перескочити й на членів проводу УНДО (хоч уже й тепер змієна роззнається розстріляти і проти них, але поки що безіменно, тільки натикаючи). А відповісти старі наклепи і для більшої емоції та заколоту серед громадянства додавши пів копн нових, можна буде легким коштом в каламутній воді адезорітованої публічної оцінки аловати рибку.

Ось тут закопана собака. Та я не піду на жадну особисту полеміку. Може бути, що небавом довідаюся, що я розбив яку касу або зарівав рідну маму, але й це не матиме бажаних для моїх „оюкунів“ наслідків.

Уважаю своїм обов'язком просити прощення у шан. читачів, яких з конечности мусів я затримав при цій несприятливій для мене темі. Однак вважаю, що вона, хоч з першого погляду торкається тільки моєї особи, має також і загальногромадське значення. А щодо крилатих епітетів, якими мене „пошанували“ львівський „офіціоз“, то я в неперочній їх чистоті звертаю їх авторам.

У Львові, 14. жовтня 1926.

Ф. Федорців.

† Посмертна згадка.

О. Львонгін Тустановський, парох Вілків мазовецьких, равський декан, за-сина у Воли 4. жовтня 1926 р. в 33. році життя, а 31. році священства. Відійшов від нас у кращий світ правдивий воїн Христовий. З честю і славою відійшов з життєвої арени, на котрій, адиленний у Христа, не тільки своїм м'яким, ніжним і добрим словом, але передовсім правдивим, а повним змісту життям. Був це характер оди на десятки тисяч, а лінійний над тисяч. Хто думав про нього, то похилив голову, а коли хто стискав його руку, то хотів її уцїлувати з пошани. Тож ми місцеві інтелігенти звали його „правдинком“.

Як священник — до героїзму ревний у душпастирстві, а в останніх роках ментоний в уладжуванні місій, якіні апав жертвою своєї правдивої апостольської ревності. Безпосередно по кількадемні слухавню с.а. Сповідні до 12. год. ночі на місці в Півку загорів і до кількох днів заснував на віск. Парохію Вілків мазовецьких застав перед літими тему, розвитку, а по 24 літах своєї муравлиної душпастирської і народної праці полишив її здоровому, свідомому, освіченому, примірно для всіх інших громад. Релігійність і жертвенність у селі так зросли, що Покійний без конкуренції два рази відрастварував церкву, помалював її величаво та прибудав для неї значний нерухомий масток. Школа, читальня „Прогреси“ і найкраща кооператива в повіті це діло Покійного.

Дім його, славний на цілу околицю за гостинності, стояв отвором і був прибіжищем для студентів, для яких був Покійний меценатом, оюкуном і добродієм. Він служив нам гарним приміром, пародо, захопотою, а багатом і ще чимсь більше: згідно зі засадою: „Нехай лав рука не знає, що дає права“.

Усміхнений, добрий і лагідний лежав Покійний на ложі смерті. Такий добрий і ніжний, як і за життя. А навіть день похорону був такий гарний, яким був він у всім за своєю правдивою життя. Відіні парохіане уладили великий похорон. Кін-на бандерія з жалобними прапорчиками, сила вінци і квітв, сильний і прекрасний хор інтелігентів і священників під батутію о. Василя Кулинич, понад 30 священників, делегация Українців Равщини від різних українських установ і від шкільної ради окружної, сила місцевого і позамісцевого народу, не виключаючи поляків і Жидів, під зойк і голоснія вірних, все те сїд-чило, що віддають останню прислугу особи заслуженої і небуденній.

Пращали над могилою Покійного в о-станне о. Раственьський іменем духовенства, д-р Михола Демків іменем громади, п. Григорій Матай, селіни-інтелігент іменем Кооператива, д-р Кушів іменем Українців Равщини. Покійний полишив вдома і дочку: Лілію, укічену студентку філзоз. Софію, замужку за о. Григорієм Кулиничом в Сокалі і Марусю, студентку філзоз.

ROK ZAŁ. 1890.

ТОМ 3-10

ХТО?

Адольфа Боденштайна, Львів, вул. Леґіонів 37.

яка поручає свій багато заосмотрений склад по найдешевших цінах.

Не було нікого, хто не пустив би слів над сїмою могилою і не було одиного потіхою для вдовин і дітей Помершого. Мир душі його!

Д-р М. П.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Басенського у складі 31 осіб виступає: П'ятниця 15.X. Ходорів. Субота 16.X. Ходорів. Неділя 17.X. Галич. Понеділок 18.X. Станіславів. Вівторок 19.X. Станіславів. 710 7-2

Пряця для некаваліфікованих робітників у Львові. Державний уряд посередництва праці у Львові має тепер сто вільних місць до земельних робіт з платою від 320 до 5 зол денно для некаваліфікованих робітників. Зголошуватися на вул. Рутівського 11. Пн, пов. від 8—12.

Мистецька виставка студій учеників арт. Новояківського відкрито ще до дня 17. п. м. в „Академічній Дому“ у Львові, вул. Сулімського ч. 21. — Вступ вільний.

Загальні Збори Товариства Українське руське Бурса ім. митр. А. Шептицького у Львові відбудуться в неділю 31. жовтня п. м. в 4. год. в домі Бурси УГП. при вул. Хмільовської 9. Порядок: Відкриття Зборів, відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів, звіти секретаря, касієра і Контрольного Комісії, Вибір нової старшини, внески і запити. — Якщо в 4. год. не вийде прийняте число членів, то в 5. год. того самого дня відбудуться Загальні Збори без огляду на число членів. — За Видів: Я. Яцкевич, голова, М. Пачук, секретар.

ДРІБНІ ОГолошення.

ВОНЦЕСІОНОВАНІ НАУКОВІ КУРСИ „ОСВІТА“ приготували докладно і совісно до гімназійної математи, до сивінарійної математи, до іспитів з обсягу 6 та кож 4 клас гімназійних. Намають найкращі гімназійні професори по 5—6 годин денно. Зголошення і інформації в Секретаріаті Курсів, Львів, Миколівського 11. від 12—1 і від 5—6. Проспекти даром. 693 2-2

МІД патока, густий, чистий, лічильний, десеровий і власної найбільшої галіччикої паски виснає за послідовно 5 кг. 16 зол., 10 кг. 30 зол., 20 кг. 59 зол. враз з близьанкою оплатою. Еґен Білінський Збараж. 527 5—10

1 зол. 50 сот. коштує одна ложка, ніх, або викині з хінського срібла у Мандля Коперника 14. 681 б) 2—2

Д-Р ПРАВ, рутинований коніцієнт з 3-ліною практикою пошукує місця у адвоката. Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Совісний“. 636 4—4

ЖІНОЧІ капелюхи по найкращих цінах поручає знана фірма Іосифа Гампеля Юркевичевої вулиця Фред-рих 6. Перерібки для гостей з провінції поважаються на протязі 24 годин. 691 4—5

ВОНЦЕСІОНОВАНІ міністерством Кур-си Кроу модельований і шиття Гелени Вархалауно Кохлиновського 10. Вписи на збірні курси. Форми до міри і готові. 743 2—6

Д-Р ПРАВ рутинований коніцієнт обіймає посаду з днем 1. листопада 1926 р. Зголошення слати: Adwokata kancelia d-га Mokrego Kr. sno dla d-га J. N. 717 3-3

БАНДАЖІ на найбільші пропуклини. Опаски червоні лічильні для утих пав. Гумові панчохи проти жияків. Косметичні опаски для зреформовання ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Ціни даром. 689 7—17

ФОРТЕП'ЯН, піаніно, фісгармонію, куплю негалино, плачу готівкою. Панська 12. І. пов. Галак. 732 2—5

МОЛОЧАРСЬКОГО техніка добре виш-коленого і практичного негалино прий-мемо. Зголошення лише письмений з поданням уславій праці і винагороди. Кооператива „Покій“ у Войнилові, почт. в місті.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідає.

Д-р Феліко Ган Спеціаліст негуду леге-нів, серця і жовудка Львів, Городецька 46. Телеф. 834. 734 Перевіщення Рентгеном. 2—6

Спеціаліст неперичних і шкідних негуду

Д-р Генрик Росмарін

б. с. клінік леж. львівської, відеської і парижської, б. управитель генер. шпиталю вважує і вважує від 8—19. 12—1 і 13—1 Львів, вул. Коперника ч. 12. Окрема жидальня для Паць. Тел. 38—11. 741 1—5

Подяка.

Неможлима смерть забрала нам нашого надарозішого Мужа, Батька та Тестя, бл. п. Петра Крука, будівничого в Станіславові. Прибави важкий горем складаємо цю дорожню ширю подяку Впр. Державству, а зокрема Впр. о. кавілізаций Станіславів та Впр. о. кавілізаций Львівської (вона Редеміторист.) за ласкавий провід у похоронах Впр. о. Шашковичів Редемітор.) за уладіні останньої потіки Покійного. Вр. Числа Того-а будівничого в Станіславові, Церковного Брацтва та всім знайо-мим і приятелям за вирази широго співчуття та відправлення літних останків Покійного на місце вічного спокою. — Марія Крукова, жена, Стефан Рабцана, Євгенія Яцилевича, Юлія Крукова — доми, і поклали Крук — сир. д-р Іван Рабцан, Іван Яцилевич — зяті.

ШЕВЧЕНКО й КНЯЖНА РЕПІНА

тільки . . . 1'50 зол. з почт. пересилкою 1'80 зол.

Замовляти в Адміністрації

„Діло“ Львів, Ринок 10/11. 3—3

Дбайте про своє здоров'я

Швейцарська Гірка Зілія з маркою Когут) ажизається при недугах жоудука, кишок, обструкції і жовчезних камінках. Швейцарська гірка Зілія є природним ладіним прочищуючим средством, та укращує функції органі травлення, ділає проти надмірного тостія і побуджує апетит. Продають аптеки по ціні 1'50 за коробку. Рег. Міл. Публ. Здор. ч. 400 Ліб. Хем. Фабри: А. Гонсцці і Син в Варшаві, Лемно 41. Виснамо найменше 2 коробки по одержанню зол. 4'30 з присилкою. 728 а) 1—24

Найбільш упартий білз голови

успівують оригінальні порошки з „когута“ 728 а) 3—2

Домовий лікар

Катарі, зафастнення, негуду горла і віддіхових органів, радикально діють **ЦУКОРОК „GLAZIAL“** хто раз спробує, стає сталим відборцем. — **ЖАДАЙТЕ ВСОДА!**

Одинокий фабрикант

ЯКІВ ПОСАМЕНТ, вельсько. Заступництво Маркус Фінельштайн. 703 Львів, Льва Сапга 83/11. 3—4

КУПНО — ПРОДАЖ — ЗАМІНА

„МОНЮШКО“ фортеп'янів і піаніно Львів, вул. Зіморівича 10. Тел. 33-34. 675 4—8

Ширіть наш часопис!

Ту силу і те значіння давали передвоєнному австро-польському адмін. апаратові господарська перевага польського елемента і його культурна „вишність“, себто велика земельна власність і міська інтелігенція. Зі зміною суспільно-політичних відносин і з поширенням демократизації громадянства

— мусило обнизитися значіння польських діланців. У демократичному, хоч би найгіршому устрою — скорше чи пізніше — мусить ділати велике число, маса. А польські діланці творять асетами мале число. До того ж аменшилося і їх господарське значіння. Вікни, без огляду на дальший розвиток подій, велика власність неминує мусити зникнути. Цю неминучість дуже добре розуміють і відчують діланці, і тому так покладно йдуть на парцеляцію, не бачаючи дочекатися чогось гіршого.

Також культурна „вишність“ звільна пропадає, а на довшу мету взагалі не може бути брана під увагу. З моментом демократизації хвиля знання мусить захопити широкі маси. Наукові дилпноми не є вже — як колись — адебільшого привілеєм і власністю Поляків. А здержати вищу освіту серед українського громадянства при допомозі штучних бюрократичних указів теж не зовсім поведалося нашим противникам. Прогнані з краєвих високіх шкіл, українська студіююча молодь найшла шлях за кордон, де вона а голоді й холоді здобуває знання. З боротьби за існування вона мусить втиснутися у всі щільні суспільного життя, мусить стати до хонкунеранційної боротьби з чужим інтелігентським елементом. Зі зростом нашого економічного життя мусить захитатися й сила, зрештою не дуже велика, польського міщанства й купецтва.

З цієї природної еволюції здають собі справу Поляки, досі упривілеєний під кожним оглядом елемент на нашій національній території, і тому покладно стараються в часі примусової передишки закріпити свої позиції, зробити трішки свої „здобутки“. Відчуваючи неминучу загрозу чинника економічної переваги і культурної „вишности“ на нашій національній території, Поляки велику вагу кладуть на адміністративний апарат, а ще більше значіння призначають до двигнення тієї маси, яку вони вважають польською (латинниками). З тією метою спільно будують вони кошколки, засновують школи, кооперативи здан

Жіночі модні матеріали Шовки, Полотна Мужеські сукна

1631

56-7

спеціальна фабрика

ФІРМА
РОМАН

ЗУБИК

Львів, Галицька 16

гають людські домн, творять різні кружки, бо свідомі того, що в демократичному (навіть найгіршому) устрою рішає маса.

Не можемо й не сміємо легковажити цих польських адвигів, однак в рішучій розправі на суспільній арені побіда мусить бути по нашій стороні. Відважусь ризикувати таке твердження, бо в демократичному устрою рішає маса, розуміється маса політично свідомі, культурно й економічно розвинена. А та маса по нашому боці.

Та наша будуча побіда стоїть під знаком запиту а огляду на ролі і значіння третього чинника — Жидів. Приєднання й до наших противників може ту побіду відтягнути в далеку будучину, може ставити вічні перепони нашам ренесансовим змаганням. Колиб не було того третього (себ-то Жидів), то ми стоячи віч-навіч з Поляками, не малиб ніяких сумнівів щодо нашої перемоги у всіх ділянках суспільного життя на нашій національній території. Ми взагалі не малиб ніяких сумнівів щодо нашої будучини.

Ті сумніви зроджує у нас жидівська політика, і то головню політика західно-українського жидівства. Сіоністи, з якими ми так гаряче симпатизували, зросли як противники асиміляторів. А сьогодні вони самі є асиміляторами і то далеко гіршими, як їх попередники. Останні не проникали в масу, не розпоряджали нею — тоді, як сіоністи асимілятори адвиряються в кожний закуток жидівського життя. Чи то зневірившись в палестинську ідею, чи з інших причин галицькі сіоністи вступили на шлях асиміляції. Є це факт, який став аксіомою. Міста й містечка на українській нац. території є жидівські, але вони є аборомом польської культури, польських культурних впливів, яких герольдом є жидівська інтелігенція. Торговля і промисл є в жидівських руках, але йде на польський рахунок і експлуатує нашу масу в користь жидівсько-польських впливів. В літе-

ратурі, містечкаї, консумції польської культурної продукції перше місце займають Жиди. І так у всьому.

Представник й ідеолог польського антисемітизму. — Ст. Грабський, переводячи угоду з Жидами взагалі, а зі східно-галицькими зокрема, знав, що він робить. Він побільшив польський стан посідання на українській нац. території в кожній ділянці: політичній, економічній, культурній, він створив польсько-жидівський вал проти України. Грабський-Райх — це сьогодні одна нероздільна цілість.

Чиж дивно, що Україні мусять рахуватися зі створеною ситуацією, переорієнтуватися у відношенні до Жидів? А без Жидів Поляки представляли би розірну неграїну силу вже тепер, а тим більше в будучині. Гроза з'являється аж а хвилею створення одноцілого польсько-жидівського фронту. Очевидно, ми далей від того, щоби вимагати, аби Жиди повернули асиміляційну течію в наш бік, але ніколи не згодимося з тим, щоби та асиміляція відбувалася проти нас. Жиди самі поставили нас в оборонне становище у відношенні до себе. Смішно виглядає, як вони ще й дивуються, бажаючи заслонити дійсність ефектовними риторичними питаннями.

Поставлені поки-що в оборонне положення, мусимо боронитися перед польонізаційним походом. А що не малий контингент у ньому становлять Жиди, то мусимо боронитися й перед ними, але не як перед Жидами, тільки як асиміляторами й польонізаторами. Поворот до попереднього стану, себ-то зперед 1922 р. не залежить від нас, тільки від них.

Пам'ятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на шадничу книжечку ч. 7910.

Боротьба за школу у Франції.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 10. жовтня 1926.

I.

Боротьба за школу споживає величезну пайку нашої національної енергії від донних десятиліть. Ми боремося за нашу національну школу, за те, щоб наші діти одержували на всіх ступнях шкільництва науку в українській мові, в українським національним дусі, тай від українських учителів. За те боримся ми важко, та зі що раз живішою надійністю за Австрію; за те боремося ще тяжче та з надійністю значно меншою під теперішнім режимом. Наше громадянство адвока, а й втрое оподатковане на потреби шкільництва. Раз платить воно на шкільництво чуже, польсько-державне; далі платить воно на удержання своїх приватних шкіл; а прешті — яким тягаром налягає на батьків неминуче удержування синів на заграничних університетах і техніках, неминуче супроти неіснування українських високіх шкіл, супроти наукової нищоти і меншвартности польського високого шкільництва.

Знаючи, яку ролію в нашій громадській житті грає змагання за свою школу, — чи будемо дивуватися, що наш земляк завидно глядять на такі щасливі національні держави, як Франція, де — аздається йому — шкільне питання не існує, де шкільної боротьби немає, де батьки можуть спокійно посилати свої діти до публічної школи, а не потребують вдару оподатковування на удержування приватних шкіл!

Отже ні! Шкільне питання у Франції дуже гостре, боротьба за школу споживає чимало енергії, а приватними фондами удержуване шкільництво, в опозиції до шкільництва публічного, тут розгалужене безмірно ширше, як в якій-небудь іншій країні, не виключаючи навіть Англії.

Та — очевидно — нічого не знають про ті справи ті міліони подорожних і туристів, які коротше або навіть довше гостюють у Франції, та які з Франції тієї не знають нічого більше поза нічними розвідками Монмартру, кількома музеями, кільканацятьма історичними замками тай — в найліпшім разі — поза латинським кварталом.

Д-р Ю. О.

З нашого мистецтва.

Виставка учеників О. Новаківського у Львові.

В невеликій залі Академічного Дому при вул. Сутинського укладні ученики О. Новаківського власними скромними засобами виставку праць з останніх літніх ферій, які школа перебула в Космачі на Гудульшні.

Школа п. Новаківського може бути горда з вислідів праці — бо хоч виставлені студії не річі молодих артистів, але як загал представляються цікаво, пізнати в них багато загалу, і зовсім непересічну працю над собою. Річ яка, що велика заслуга в тім сакому учителі — багатий і великий талант Новаківського дає найкращу заповуку того, що в його школі зможуть розвинути сякнайкраще молоді таланти. Попри те приказ, що сильна й переконлива індивідуальність великого майстра витіскає своє лютю на шлі школи: як вінком пару річей Гордиńskiego і Дядилюка на всіх видно більше або менше лютимий стиль Новаківського; одначе як не без користі для молодих майстрів, що лачивають свою кар'єру під таким сьвітлим ероводом.

В виставлених окол 250 студій на перше місце вибиваються праці Гордиńskiego (на жаль, не найліпше приміщені). Молодий артист не вдовольняється поверхонним реалізмом, тілком шукає внутрішнього змісту, ідеї представленої теми. Тому й вертає краєк раїв до того сакого предмету, доки не знайде характеристичних, сповідних ліній форм. п. пр.

в гарній, дуже поважній пастелевій студії „Під вечір“ (3), попереджений цілою низкою нарисів та імпресій.

Зрозуміла річ, що артиста того типу потягає стилізація, вишукування абстрактного виразу — спробою а тим напрямі є гарно передумана студія гарбузового цвиту, особливих графік: фігура хлопчини з соплікою та відзнака школи, слушно вибрана школою як рішучо найкраща. З імпресій і студій вирізняються: „Ранок“ (6), студії дерев (13) з великим почуттям перспективи і хата при заході сонця (16). Талант Гордиńskiego заповідається гарно.

Дядилюк відзначається деякими дуже цікавими індивідуальними рисами. Його стилізований „водонад“ (64) представляється як доволі самостійний і цікава праця. Інтересну проблему зачепив Д. також у „студії голови“ (55), а далі портретові студії („д-ра П.“ і „п. К.“) є дуже добрі, так само, як аквареля „При вікні“. Гарно скомпонує „Мертва натура І“, а з гудієм силляний і гарно виробленими контрастами вирізняється ч. 79. Гарні також його студії на гудульські мотиви і декоративні нариси, за те спроба композиції на більшу міру „Архистратиг Михайло“ впадала слабо.

Гарний і непересічний талант виявляють праці п-ни Рудаківської в ілюстрації, а з тим стидом треба ствердити, що в день отворення збірки праці обох учениць Новаківського примічено на найліпших місцях поміж іншими, проти всіх правил і майстерства і колєкційности і трешности. — Зі студій дерев“ слід вирізнити дуже гарний, поважний в настрою „Сад“ (166), кошик і сьмерек (107) і дологу (109), а

дрібніших етюдів дуже гарні в кольориті поле (179) і берізка (170). Праці п. Р. відзначаються дивним чаром ніжности і глибоким сентиментом, в найліпшій значині того слова; надіємось, що молода артистка незадовго виступить з новими творами й розквітє далі так гарно виявлений талант.

Зі студій Іванюха дуже цікава і сміла студія Гупулів під церквою — особливою повна виразу й енергії в рисунку і кольориті мала студія гори і хмарного неба. Багато простору є у студії хмар (97), а також у студії 108 і 95. Дрібні студії (113 і 114), поміщені разом в одній рамі по 9, трітять на тім і через те такі дуже гарні річі, як „Захід сонця“ (113) й інші не виступають як слід.

Чорний дав низку річей цікавих під оглядом кольористики. Смілістю в краєках вирізняється „І. Водонад на Пістинці“ (219), з менших студій „Хата під захід“ (229), потік (228) і дуже дискретний та ніжний краєвид (226). Крім того Чорний виступає як карикатурист школи і треба признати, що в тих дрібних вариєсах, в яких не шадить ні себе, ні товаришів, ні шановного учителя, є незвичайно багато гумору, нерви й виразу. Виставлені спроби дозволяють надіятися на гарний розвиток таланту Чорний. Автопортрет впадал троха афектовно.

Поміж працями п. Дунаєвського вирізняється гарним, сильним рисунком і чистим кольоритом „Студія сосни“ (24), ніжні в кольорах і гарні в настрою „Студії городу“ (32, особливо студії (35) і менші нарисі (43) і (46).

Гарні під оглядом кольористики є два орієнти краєвиди п. Мороза, удежані

в гарячих, але гарно стонованих краєках: дуже цікавий умілим рисунком і композицією „Водонад“ (162), сміло, широко мальований „Вид на гори“ (151), гарна така студія потоку (163). На творях М. видно ще доволі сильно вплив школи Новаківського, Вірико, що буде кося йому трішкою і доброю підставою до будови питомого особистого стилю.

П-на Козаківська цікава має поміж студій дерева дуже гарні „Три сьмерекі“ (127), цікаву „Вербу“ (124), а поміж малими етюдями має річ зовсім непересічної вартости: студію (135).

Найліпший може автопортрет дає Смальський й, добре рисований і цікавий. З краєвидів слід вирізнити студію „До композиції“ (191), дуже гарну в кольориті й оригінально стилізовану у краєках потік в річ (207). Крім того годиться пам'ятати, що п. Смальський зложив разом з п. Дядилюком багато праць в укладенні цілої виставки.

Жалувати треба лише, що у виставі не беруть участі всі ученики школи в Н., що булоб дуже пожадане для представлення розвитку школи. Сподіваємось, що на найближчій виставі познатемо також і тих непересічних тепер, а вже відомих.

З окрема належить шире відзначити ІІІ е п т и а к о м у, який зразково корольською шеделью заокружав школою і поклє усі кошті: тогорічного і цього річного феріального курсу школи в Космачі. В наших трудних обставинах того роду справді незвичайний жест треба тим більше цінити, чия несе почуваються до обов'язків у відношенні до культури, а до різного мистецтва з окрема, всі круги нашої суспільности